

A magyar sport intézménytörténeti fejlődése és igazgatása napjainkig

Bevezetés

Tény, hogy a sport eredetileg az ember szabad akarat-elhatározásából, a privátszféra magánautonómiájából származó, szabadidőben végzett tevékenység, tehát léte és szabályozása nem állami kezdeményezés eredménye. Az organikus fejlődés és az adekvát jogi reflexió tehát úgy kívánja, hogy a sporttevékenység gyakorlására vonatkozó szabályok elsődlegesen magánjogi jellegűek, és pedig diszpozitívak legyenek. A részt vevő feleknek tehát (elviükben) mindig meg kell adni a lehetőséget arra, hogy önállóan dönthessenek bizonyos kérdésekben. E döntési autonómiának elsősorban a versenyszabályokra, illetőleg az azoktól való egyezményes eltérésekre, a sporttevékenység szervezeti kereteinek, illetőleg a versenybíróóságok szabad megválasztására kell kiterjedniük.

A sportjog önálló jogággá válása csak az utóbbi évtizedek eredménye. Mindehhez hozzá kell tennünk azt is, hogy a sportélet alanyai évszázadokon át teljességgel non-profit jelleggel művelik e tevékenységüket, tehát az üzletszerűség főszabály szerint nem volt a sporttevékenység fogalmi eleme. Ehhez képest a XX. századtól kezdve két alapvető tendencia érvényesül: 1. az állam fokozottan törekszik a sport intézményrendszerének törvényi úton történő befolyásolására 2. a non profit-jelleg kezd háttérbe szorulni, a hivatásos versenyzők és a sportszervezetek elszaporodásával pedig megjelennek a sportélettel kapcsolatos, „szigorúan” kereskedelmi tárgyú szerződések. E fejlődési tendencia felvázolásához azonban elsősorban jog-, és intézménytörténeti áttekintésre van szükség.

A hazai sportélet jog-és intézménytörténeti fejlődésének főbb állomásai

Az első sportigazgatási jellegű dokumentumnak az 1777-ben kiadott Ratio Educationis program testnevelési koncepciója tekinthető. Ebben a testnevelés még nem szerepel kötelező tantárgyként, de felsorolja az ifjúság testi épségével kapcsolatos veszélyeket, valamint az ilyen korosztály számára engedélyezhető játékok típusait.

A testnevelés mint kötelező tantárgy először egy 1848-as törvényjavaslatban jelenik meg, de csak rendkívüli tárgyként kerül bevezetésre a következő esztendőben. Ezután csak az 1868. évi XXXVIII. tc. lesz az, amely az elemi és a polgári oktatásban „köteles” tárgyként emeli a tantervbe. Végül az 1883. évi XXX. tc. teszi a gimnáziumi oktatás keretében is kötelezővé.²

Az első magyar sportegyesület 1863-ban jön létre Pesti Torna Egylet néven, majd ezután megindul az a folyamat, amely a sportigazgatás mai szervezeti felépítését is nagyban meghatározza: az egyesületek elkezdnek országos szövetségekbe tömörülni.³ E tendencia egyik fontos állomása, hogy 1895-ben Berzeviczy Albert és Kemény Ferenc vezetésével

¹PhD, PPKE-JÁK, Büntető Anyagi, Eljárási és Végrehajtási Jogi Tanszék, mb. előadó

²Nemes András: A magyar sportjog történeti fejlődése. In Sárközy Tamás (szerk.) A magyar sportjog alapjai, HVG-ORAC Lap-és Könyvkiadó, Budapest, 2000, 18. o.

³„E téren 1896 előtt a tornászok (1885), az evezősök (1893) és a kerékpárosok (1894) szerveződtek. Majd 1896 és az I. világháború között 9 sportági szakszövetség jött létre; az atlétikáé (1897), a labdarúgóké (1901), a motorkerékpárosoké (1906), a teniszezőké (1907), a sportlövészeké (1907), az úszóké (1907), a korcsolyázóké (1908), a sakkozóké (1911), a természetjáróké (1913), a sízőké (1913) és a vívóké (1914).”
<http://mek.oszk.hu/02100/02185/html/569.html>

létrejön a Magyar Olimpiai Bizottság (MOB).⁴ Ugyancsak a sport szervezeti fejlődésének fontos állomásaként említhető meg az 1896-os esztendő, amikor is Berzeviczy Albert kultuszminisztériumi államtitkár elnökletével megalakult az Országos Testnevelési és Sportbizottság (OTSB).⁵

A századforduló egyik legjelentősebb sportjogi tárgyú jogszabálya az 1913. évi XIII. tc., amely elsősorban finanszírozási kérdésekkel foglalkozik: ennek keretében létrehozta az Országos Testnevelési Alapot (OTA), majd még ezen év júniusában létrejön az Országos Testnevelési Tanács (OTT) is. E szerv ügykörébe elsősorban az iskolai testnevelés és a katonai előképzés, valamint a Nemzeti Stadion és a Testnevelési Főiskola létrehozásának előkészítése, illetőleg az iskolák és az egyesületek sporttámogatására adott összegek odaítélési szempontjainak kidolgozása tartozik.⁶ A testület hatásköre az egyre korszerűbbé váló edzésvezetések leírása, ennek keretében az 1920-as évek második felében a legtöbb sportágnál Testnevelési Utasítások címen különböző füzeteket jelentet meg.

A két világháború közötti időszak jogalkotásából különösen az 1921. évi LIII. tc. tekinthető lényegesnek: eszerint a testnevelés feladata „az egyének testi épségének és egészségének megóvása, lelki és testi erejének, ellenálló képességének {...} kifejlesztése által megjavítani a közegészség állapotát, gyarapítani a nemzet munkaerejét.”⁷ A törvény az iskolát elhagyó férfiak részére a 21. életév betöltéséig kötelezővé teszi a testedzést, emellett létrehozta a Testnevelési Főiskolát (TF) is.

A háborús helyzetnek megfelelően az 5520/1941. ME. sz. rendelettel centralizálják a sportigazgatást: megszűnik az OTT, az OTA, illetőleg valamennyi sportegyesület és sportszövetség elveszti önállóságát (utóbbiak közvetlen ellenőrzés alá kerülnek).⁸ 1945-ben létrejön a Legfelsőbb Sport Tanácsot (LST) és a Munkás Sport Központ (MSK).

A sportirányítás államszocialista átszervezésének első lépéseit felgyorsítják a közelgő londoni olimpiára való felkészítés feladatai. A Hegyi Gyula elnökletével 1948-ben megalakított Országos Sporthivatal (OSH) valamennyi minisztériumtól független, önálló hatósági jogkörökkel rendelkező szervként működik, amelynek többek között joga van utasításokkal szabályozni valamennyi sporttevékenységgel kapcsolatos kérdést.⁹

Az 1950. évi I. törvénnyel az OSH a Minisztertanács közvetlen irányítása alá kerül. Az egyesületekkel kapcsolatos jogszabályi változások nagyban befolyásolják a sportszervezetek működését is: az 1955. évi 18. tvr. előírja, hogy „mit kell tennie egy társadalmi alapon kialakuló, a népi demokrácia társadalmi, gazdasági, kulturális célkitűzéseit megvalósító egyesületnek.”¹⁰

⁴„Az olimpiai gondolat első magyarországi írásos nyoma Sárospatakra vezet. Szalkai László, a későbbi esztergomi érsek és hercegprímás az 1489-90-es tanévben írt latin nyelvű feljegyzései arra utalnak, hogy az Olymposz hegyének oldalában egykor rendezett versenyjátékok mély benyomást tettek a fiatal diákra. Ettől kezdve számtalan pedagógus, orvos, történész, költő, író és nem utolsósorban politikus törekvéseiben jelentkezett - Balassi Bálinttól kezdve Zrínyi Miklóson át Széchenyi Istvánig - a harmonikus fizikai és szellemi nevelés fejlesztésének, az olimpiai játékok felújításának gondolata.” <http://mob.hu/a-mob-rovid-tortenete>

⁵„Az OTSB által felépített Millenáris volt Budapest első tribünös, emelt fordulós körívű, kerékpárversenyek lebonyolítására is alkalmas pályája. A Millenárist követően épült ki a Budapesti Egyetemi Atlétikai Club (BEAC) és a MAC (1901), az FTC (1910), az MTK (1911), majd az ÚTE (1923) pályája, ahol labdarúgósportunkat megalapozták.” <http://mek.oszk.hu/02100/02185/html/569.html>

⁶Magyarország a XX. században. Babits Kiadó, Szekszárd, 1996-2000, III. kötet, IX. fejezet. <http://vmek.niif.hu/02100/02185/html/573.html>

⁷Nemes: i. m. 20. o.

⁸Nemes: i. m. 22. o.

⁹A „szocialista program” keretében megkezdik a Népstadion alapozását, az Alkotás utcai Vöröskeresztes Kórház átalakítását Országos Testnevelési és Sportorvosi Intézetté (OTSI), valamint a TF újjáépítését és kibővítését is. Magyarország a XX. században: i. m.

¹⁰Nemes: i. m. 23. o.

Az 1963. évi 29. tvr. elrendeli a sportirányítás központi és területi szerveinek megszüntetését. Helyettük létrehozta a Magyar Testnevelési és Sportszövetséget (MTS), valamint annak helyi szerveit. E modell tulajdonképpen a tanácsrendszer mintájára alakul ki: az említett testület területi szervei olyan hatósági jogokat kapnak, amelyek lényegében államigazgatási szervekké „avanzsálják” őket. Az MTS a hivatalos politikai propaganda szerint „a sportegyesületek szövetsége”, esetében azonban nem szabad akaratelhatározáson alapuló szövetségi szisztémáról volt szó, hanem egyfajta kényszertársulásról (ld. megakulása után valamennyi sportegyesület csak ennek egységeként funkcionálhat).

A magyar sportirányítás intézménytörténeti áttékinésének következő fontos állomását az 1973. évi 9. tvr. jelenti, amely létrehozta az Országos Testnevelési és Sporthivatalt (OTSH). Ez szintén a Minisztertanács közvetlen irányítása alatt áll, vezetőjét is az Mt. nevezte ki.

A sportélet állami finanszírozásával kapcsolatos problémák a '80-as években kezdenek jelentkezni. Az intézményi háttér fejlesztésének és koordinálásának céljából az 1986. évi 9. tvr. létrehozta az Állami Ifjúsági és Sporthivatalt (ÁISH), amely azonban rövid életűnek bizonyul.¹¹ Ezt követően 1989-1991 között az Országos Sporthivatal (OSH) látja el az állami sportirányítás központi feladatait.

A rendszerváltozást előkészítő egyik leglényegesebb jogszabálynak kétségtelenül az egyesülési jogról szóló 1989. évi II. törvény bizonyul, amely a sportszervezetek alakulására is lényeges hatással van.¹² Ennek legfőbb oka, hogy innentől kezdve nem kell külön engedélyt kérni az illetékes állami, vagy tanácsi szervtől a különböző társadalmi szervezetek (pl. egyesületek) szervezésére, hanem az ilyen tevékenység alapvető állampolgári joggá válik.

A tanácsrendszer felbomlásával a sport egységes állami irányítása is megszűnik, az 1990. évi LXV. törvény pedig az újonnan létrejövő önkormányzatok fakultatív feladataként határozza meg a testnevelést és a sportélet szervezését. Az államigazgatás és az önkormányzati igazgatás közötti, a sportéleti irányításával kapcsolatos „hatásköri feszültséget” az 1991. évi XX. törvény kísérli meg feloldani azzal, hogy létrehozza a megyei sportigazgatóságokat mint dekoncentrált közigazgatási szerveket.

1992-től, az Antall Kormány idején újra a Belügyminisztérium felügyelete alá rendelt Országos Testnevelési és Sporthivatal (OTSH) veszi át a magyar testkultúra ügyeinek intézését.¹³ Ezzel továbbra is egy kettős igazgatási szisztéma érvényesült: egyfelől az önkormányzatok, másfelől az OTSH sportigazgatóságai láttak el irányítási feladatokat.¹⁴

E duális rendszer jogi rendezést igényelt - megjegyezendő ugyanakkor, hogy már a '80-as években is számos publikációban szorgalmazták az egységes „sporttörvény” megalkotását. E folyamat betetőződéseként - némi késéssel - megszületik a sportról szóló 1996. évi LXIV. törvény, valamint az egyes sportcélú ingatlanok tulajdoni helyzetének rendezéséről szóló 1996. évi LXV. törvény. Előbbi lényegesebb rendelkezései, hogy 1. újrászabályozza az OTSH feladat-és hatáskörét, amelynek felügyeletét a belügyminiszter látja el¹⁵ 2. létrehozza a Sporttanácsot, amely a „segíti és összefogja a sporttal kapcsolatos állami feladatok végrehajtását”¹⁶ 3. köztisztületként vezeti be a magyar sportéletbe a Magyar Olimpiai Bizottságot és az országos sportági szakszövetségeket. Utóbbiak jelentősége abban ragadható

¹¹Ld. Az Elnöki Tanács már 1989-ben megszünteti. Nemes: i. m. 25. o.

¹²Beiktatását követően az egyletek, a szakszövetségek, a MOB, a Magyar Diáksport Szövetség, a Sportegyesületek Országos Szövetsége, a Magyar Egyetemi-Főiskolai Sportszövetség, a Magyar Szabadidősport Szövetség, a Magyar Hivatásos Labdarúgók Ligája és a Magyar Sportszövetség szervezeti és működési szabályzata is deklarálja saját önállóságát. Magyarország a XX. században: i. m.

¹³Az elnöki tisztet - államtitkári rangban - a neves újságíró Gallov Rezsőre, majd 1997-től az egykori válogatott asztaliteniszező Harcsár Istvánra ruházzák. Magyarország a XX. században: i. m.

¹⁴Nemes: i. m. 26. o.

¹⁵Ennek keretében utasíthatja az OTSH elnökét, ellenőrizheti e szervezet rendeltetésszerű működését, szükség esetén felelősségre vonást kezdeményezhet, stb. Nemes: i. m. 29.

¹⁶Nemes: i. m. 29. o.

meg, hogy az adott sportágban minden más szervezettől eltérő sajátosságú, kizárólagos jogokkal rendelkeznek (pl. verseny-és igazolási szabályok megállapítása, stb.), céljukat már nem a tagság, hanem az adott nemzetközi sportszövetség határozza meg, a szövetségi tagság pedig önkéntes, viszont a nem tag kizárja magát a magyar és külföldi versenyrendszerből.¹⁷ A „sporttörvény” további fontos rendelkezése, hogy három sportközalapítványt is létrehoz, ezzel mintegy elősegítve annak állami csatornákon kívüli, egyszersmind a piaci viszonyokhoz alkalmazkodó támogatási rendszerét.¹⁸

A sportegyesületek - elsősorban felelőtlen gazdálkodásának köszönhetően - felhalmozódó köztartozásait kívánja rendezni az 1998. évi XXXI. törvény, amelynek alapján hivatásos sportolókat innentől kezdve csak jogi személyiségű gazdasági társaság foglalkoztathat, emellett az 1042/1998. (IV. 1.) kormányhatározat lehetőséget ad a sportszervezeteknek arra, hogy pályázzanak köztartozásaik elengedésére.

A kormányváltással új sportigazgatási koncepció lép életbe: az 1998. évi LXXXVII. törvény létrehozza az Ifjúsági és Sportminisztériumot, megszünteti a Sporttanácsot, valamint összevonja a korábban létesített közalapítványokat.¹⁹ A törvényhez fűzött miniszteri indokolás szerint: „a sportélet kormányzati irányítása, befolyásolása, az ezzel kapcsolatos állami finanszírozási rendszer eddig szétaprózódott a különböző állami szervek és más közjogi szervezetek {...} között. A hatékonyabb kormányzati fellépés érdekében szükséges ennek a szétforgácsoltságnak a megszüntetése, egyben az eddigi - országos hatáskörű közigazgatási szervként tevékenykedő - sportfőhatóság minisztériumként való működtetése és így a Kormány való szerves beépítése {...}”²⁰ E jogi átalakítással egyébiránt annak idején Sárközy is egyetért, nézőpontja szerint ugyanis az addig funkcionáló „félállami” szervek lelassítják és bonyolulttá teszik a sportigazgatást.²¹

A 2004. évi I. törvény (a továbbiakban: St.) struktúrájában már megjelennek a modern sportigazgatásra jellemző vonások, illetőleg az a fajta törekvés, miszerint a jelen igazgatási szektorral kapcsolatos normákat az uniós elvárásoknak megfelelően kell rendezni (pl. bevezetésre kerül a „sportvállalkozás” fogalma, amely egy új, piaci alapokon működő jogalanyt jelent, stb.). Az St. preambuluma alapján „Magyarország Országgyűlése kinyilvánítja, hogy minden embernek alapvető joga van a sporthoz, és e jogát az állam biztosítja, függetlenül attól, hogy versenysportról, a szabadidő eltöltéséről, a diák-, főiskolai- egyetemi sportról, a fogyatékkal élők sportjáról vagy az egészség megőrzéséről van szó. Magyarország Országgyűlése elfogadja az Európai Sport Chartát, és sportról szóló törvényét azzal összhangban az {...} alkotja meg.”

A sportigazgatás szintjei

A modernkori sportigazgatás a többi igazgatási szektortól abban különbözik, hogy kettős struktúra alapján szerveződik. Mindez abból a követelményből fakad, hogy az egyes sportszervezeteknek döntési autonómiát kell biztosítani az irányításuk alá tartozó sportolók, illetőleg sportágak vonatkozásában. Ennek keretében tehát nemcsak szabályokat állapíthatnak meg, hanem teljes önigazgatási joguk is van. Mindazonáltal a sportigazgatás koordinálása is végső soron a legfőbb állami szervekhez kötődik.

¹⁷Nemes: i. m. 30. o.

¹⁸Ld. Gerevich Közalapítvány (élsport); Wesselényi Közalapítvány (szabadidő sport); Mező Ferenc Közalapítvány (nyugdíjas élsportolók). Nemes: i. m. 31. o.

¹⁹Nemes: i. m. 31. o.

²⁰Fazekas Attila: Sportigazgatási és sportjogi ismeretek. Jegyzet, 2009, 8. o.

²¹Sárközy: Az állami sportirányítás rendszere. A sportközalapítványok. In Sárközy: i. m. 48. o.

A sport állami és önkormányzat irányítása – a sport és a közigazgatás kapcsolata

I. Az Országgyűlés létrehozza azokat az állami szervezeteket, melyek működése elengedhetetlen a sport számára, ezenkívül a költségvetési törvényben szabályozza a sport állami finanszírozásának kereteit. Munkáját a Sport- és Turizmusbizottság, mint állandó bizottság segíti, amely törvénykezdeményező, javaslattevő, véleményező, valamint ügydöntő és a kormányzati munka ellenőrzésében segítő szervként jár el.²² E bizottság különösen azon törvényi rendelkezések kiszűrésére fókuszál, amelyek - pozitív, vagy negatív oldalon - „érzékenyen érinthetik” a sportéletet (pl. adójogszabályok, stb.).²³

Az Országgyűlés az állam feladatait többek között az alábbiakban jelöli meg:

1. meghatározza a szervezett formában történő sporttevékenység gyakorlásának jogszabályi feltételeit
2. gondoskodik a mindennapos testedzés feltételeinek megteremtéséről a közoktatásban és elősegíti az egészséges életmód, valamint a szabadidősport gyakorlása feltételeinek megteremtését
3. részt vesz a versenysport, az utánpótlás-nevelés, az iskolai és diáksport, a főiskolai-egyetemi sport, a szabadidősport és a fogyatékosok sportja, valamint a helyi önkormányzatok által ellátott sportfeladatok finanszírozásában
4. az esélyegyenlőség jegyében támogatja a gyermek- és ifjúsági sportot, a nők és a családok sportját, a hátrányos helyzetű társadalmi csoportok, valamint a fogyatékosok sportját
5. korlátozza a sport önvészélyeztető, káros megnyilvánulását és ellenőrzi a doppingtilalom betartását
6. ösztönzi a sportpiac kialakulását és működését,
7. a környezet- és természetvédelmi, egészségügyi és az esélyegyenlőséget biztosító egyéb követelmények figyelembevételével sportrendezvények lebonyolítására alkalmas létesítményeket hoz létre a létesítményfejlesztés tervezése és végrehajtása során a sportvilágeseemények és kiemelt sportdiplomáciai események megrendezésére is alkalmas sportinfrastruktúra kialakításának lehetőségére is figyelemmel,
8. gondoskodik az állami tulajdonban lévő sportlétesítmények fenntartásától, fejlesztéséről és rendeltetésszerű hasznosításáról,
9. elősegíti a nem állami tulajdonban lévő sportlétesítmények építését, karbantartását, korszerűsítését, akadálymentesítését, illetve fejlesztését,
10. gondoskodik a sportrendezvényeken a közbiztonságról, hozzájárul a sportrendezvények biztonságos lebonyolításához,
11. részt vesz a sporttal kapcsolatos nemzetközi együttműködésben.
12. támogatja az olimpiai, a paralimpiai és siketlimpiai mozgalmat, Magyarország sportolójainak részvételét az olimpiákon, paralimpiaiakon, és siketlimpiaiakon és más, az épek és fogyatékosok sportjának kiemelkedő jelentőségű nemzetközi sportversenyein,
13. támogatja a sportszakember-képzést és a sporttal kapcsolatos tudományos tevékenységet, elősegíti a testkulturális felsőoktatás feltételeinek biztosítását,
14. fenntartja a sportegészségügy állami intézményeit és országos hálózatát, támogatja a sportorvosi tevékenységet,
15. biztosítja a nemzeti sportinformációs rendszer működésének feltételeit,
16. támogatja a testkultúra fejlesztését szolgáló és sporttudományi képzést (St. 49. §)

²²Woth Péter: Sportjogi alapismeretek. In Rétsági Erzsébet, H. Ekler Judit, Nádori László, Woth Péter, Gáspár Mihály, Gáldi Gábor, Szegerné Dancs Henriette (szerk.): Sportelméleti ismeretek. <http://tamop412a.ttk.pte.hu/TSI/Nadori-Dancs-Retsagi-Ekler-Gaspar%20-%20Sportelméleti%20ismeretek/sportelmelet.html#d5e2045>

²³Sárközy Tamás: Az állami sportirányítás rendszere. A sportközalapítványok i. m: 45. o.

II. A Kormány az St. alapján kialakítja a hosszú távú sportstratégiát, fejlesztési tervet, és ennek alapján javaslatot tesz az Országgyűlésnek a sporttal kapcsolatos törvények, határozatok megalkotására, egyéb döntések meghozatalára. Ezenkívül:

- a) meghatározza a sport állami támogatásának, valamint az állami támogatás felhasználásának és ellenőrzésének alapvető célkitűzéseit, rendszerét, módszereit
- b) részt vesz a sporttal kapcsolatos nemzetközi együttműködésben, ideértve a sporttal kapcsolatos feladatokat ellátó nemzetközi szervezetek munkájában való részvételt
- c) előkészíti és megkötö a sporttal kapcsolatos, a hatáskörébe tartozó nemzetközi szerződéseket
- d) a nemzetközi sportszervezetek (jogtulajdonosok) által megkívánt garanciát vállal a kiemelt nemzetközi sportrendezvények és sportdiplomáciai események magyarországi megrendezéséhez
- e) a sportkultúra fenntartásával és fejlesztésével kapcsolatos feladatok ellátása során támogatja a határon túli magyar sportkapcsolatok fejlesztését (St. 50. §)

III. A sport kormányzati szintű felügyeletét az Nemzeti Erőforrás Minisztérium (a továbbiakban: NEFMI) látja el, amely több területet átfogó tevékenységet végez: így többek között felelős a családpolitikáért, az egészségügyért, a gyermek- és ifjúsáspolitikáért, az oktatásért, a kultúráért, a szociál- és nyugdíjpolitikáért, az esélyegyenlőségért, a tudománypolitika koordinációjáért is. A miniszter a sportpolitikáért való felelőssége körében többek között:

- a) előkészíti a sporttal kapcsolatos kormányzati döntéseket és gondoskodik azok végrehajtásáról
- b) ellátja a sportcélú központi állami pénzeszközök tervezésével, elosztásával kapcsolatos feladatokat
- c) szakmai támogatást nyújt a helyi önkormányzatok sporttal összefüggő feladatainak ellátásához, illetőleg segíti azokat a sporttal kapcsolatos, sportigazgatási és sportszervezési feladataik ellátásában
- d) együttműködik a MOB-bal, valamint kapcsolatot tart a sport területén működő civil, érdek-képviselői szervezetekkel
- e) a MOB-bal együttműködve programokat dolgoz ki a versenysportnak, valamint az utánpótlásnak a támogatására, stb.
- f) elősegíti a sporttudomány fejlődését, valamint a sport szakmai hátterének biztosítását (St. 51. §).

A NEFMI a sport szakterületéért Sport Államtitkárság, illetve annak vezetője a Sportért Felelős Államtitkár a felelős. A szakállamtitkárság előkészíti a sporttal kapcsolatos kormányzati döntéseket; ellátja a sportcélú központi állami pénzeszközök elosztásával kapcsolatos feladatokat; meghatározza a pénzeszközök elosztásának részletes előírásait; gondoskodik a sporttal kapcsolatos kormányzati döntések végrehajtásáról; együttműködik a sport területén működő különböző szervezetekkel, szervezetekkel; programokat dolgoz ki a sport, valamint a sportpiac fejlődésének a támogatására, stb.

A NEFMI további igazgatási egységei a Nemzeti Sport Intézet és a Nemzeti Sportközpontok.

a) A Nemzeti Sport Intézet alapfeladata 1. az egyes sporttal kapcsolatos, kiemelt állami feladatok ellátásának elősegítése 2. közreműködés a magyar sport utánpótlás-nevelési koncepciójának kialakításában 3. a fiatal sportolók általános és sportági felkészítése tudományos vizsgálatának megszervezése, integrálása és végrehajtása 4. közreműködés a

korszerű edzésmódszerek kidolgozásában, alkalmazásában és terjesztésében 5. tehetséggondozó programok működtetése, stb.²⁴

b) A Nemzeti Sportközpontok fő feladata 1. az olimpiai központok működtetése és fejlesztése 2. az egyes sporttal kapcsolatos, kiemelt állami feladatok ellátásának elősegítése, valamint 3. az egyéb, állami tulajdonban lévő, az állami vagyon részét képező, vagyonkezelésébe, használatába, üzemeltetésébe adott, valamint egyes, a NEFMI vagyonkezelésébe tartozó ingatlanok üzemeltetéséről, hasznosításáról, fejlesztéséről történő gondoskodás.²⁵

IV. A helyi önkormányzatok a kezdetektől fogva fontos szerepet játszanak a sport igazgatásában, támogatásában. Sajátos szervezeteikkel hatékony közreműködői a helyi sportéletnek, ami a törvényi szabályozás folytán kötelességük is (más kérdés, hogy sokszor vállalnak nem kötelező feladatokat a vizsgált területtel kapcsolatban). Tudomásul kell venni azonban, hogy üzleti alapon nem várható el az önkormányzatoktól a sport működtetése. Mindezt annak ellenére állítom, hogy egyes képviselő-testületek, illetőleg közgyűlések gyakran erőn felül gondoskodnak a helyi sportszervezetek támogatásáról. Az St. alapján a települési önkormányzat

- a) meghatározza a helyi sportfejlesztési koncepciót, és gondoskodik annak megvalósításáról, ezzel összhangban együttműködik a helyi sportszervezetekkel, sportszövetségekkel,
- b) fenntartja és működteti a tulajdonát képező sportlétesítményeket,
- c) megteremti az önkormányzati iskolai testnevelés és sporttevékenység gyakorlásának feltételeit
- d) biztosítja az önkormányzati iskolai sportkörök működéséhez, vagy az ezek feladatait ellátó diáksport-egyesületek feladatainak zavartalan ellátásához szükséges feltételeket

A megyei és a fővárosi önkormányzat mindezen túl:

- a. segíti a területén tevékenykedő sportszövetségek működésének alapvető feltételeit, a sportági és iskolai területi versenyrendszerek kialakítását, illetve az e körbe tartozó sportrendezvények lebonyolítását,
- b. közreműködik a sportszakemberek képzésében és továbbképzésében
- c. adottságainak megfelelően részt vesz a nemzetközi sportkapcsolatokban,
- d. ellátja a nemzeti sportinformációs adatszolgáltatással összefüggő területi feladatokat
- e. közreműködik a sport népszerűsítésében, a mozgásgazdag életmóddal kapcsolatos sporttudományos felvilágosító tevékenység szervezésében, valamint a sportorvosi tevékenység feltételeinek biztosításában (St. 55. §)

²⁴ „A 2011. évi LXXXII. törvény, valamint végrehajtási rendeletei szerint a Nemzeti Sport Intézet által ellátandó, a látvány-csapatsportágak támogatásával kapcsolatos új feladatok különösen: az érintett sportszervezetek, szakszövetségek tájékoztatása, a sportfejlesztési program jóváhagyása, hatósági nyilvántartás vezetése, támogatási igazolások kiadásával összefüggő tájékoztatás, hatósági igazolás kiadása, jelzálogjog ingatlan-nyilvántartásba történő bejegyzésének ügyintézés, előrehaladási jelentések feldolgozása, ellenőrzési tevékenység, záró-beszámoló elfogadása, a látványcsapatsportok támogatásával összefüggő adatszolgáltatási tevékenység.” A Nemzeti Erőforrás Minisztérium 2012. évi költségvetésének szöveges indokolása. <http://www.parlament.hu/irom39/04365/adatok/fejezetek/20.pdf>

²⁵ „A Nemzeti Sportközpontok a 2012. évben kiemelt feladatként tekint a 2012. évi Olimpiára való sportolói felkészülés infrastrukturális feltételeinek biztosítására. Ennek keretében a szükséges felújítások és karbantartások elvégzése és a sportolók felkészülésének teljes körű biztosítása a prioritás. További feladatot jelent a következő évek nemzetközi versenyekre és eseményeire való felkészülés. Ennek keretében a Nemzeti Sportközpontok megvizsgálja az események lebonyolításához szükséges feltételeket, és amennyiben elengedhetetlen az adott létesítmény fejlesztése, felújítása, illetve eszközök beszerzése, akkor a jogszabályi követelményeknek megfelelően elvégzi azokat.” Nemzeti Erőforrás Minisztérium 2012. évi költségvetésének szöveges indokolása i. m.

V. A sportigazgatásnak ma már létezik a megyei szintnél magasabb területi szintje is a Nemzeti Sportstratégia szerint, ez pedig a kistérség. Ennek megfelelően, a 2004. évi CVII. törvény szerint létrejövő kistérségi társulások képesek lehetnek sportszervezési feladataik összehangolására, közös sport projektek kialakítására, illetőleg különböző beruházások megvalósítására.²⁶

A sport belső (autonóm) igazgatása - a sportszervezetek

A sportnak az állami irányításon túl vannak olyan önszerveződő, vagy az állam által létrehozott szervezetei, melyeket az állam elismer, sőt működésükhöz - amennyiben szükséges - segítséget is nyújt. Ezek a szervezetek önkormányzattal, valamint szabályalkotási és öngazgatási joggal rendelkeznek.

A sportszervezetek által alkotott szabályok közé elsősorban olyan normák tartoznak, amelyek az egyes versenyekből, vagy versenyrendszerekből származó viták elkerülésére és utólagos kezelésére, a verseny rendezett lefolyásának biztosítására, valamint a sportolókra, illetőleg a nézők védelmére hivatottak. Az ilyen szabályzatok esetében fontos kiemelni, hogy érvényesülésük és felügyeletük érdekében szinte minden sportágban egy zárt, belső hierarchikus rendszer alakul ki, amelyek élén különböző nemzetközi szervezetek állnak (ilyen pl. Nemzetközi Olimpiai Bizottság az olimpiai játékok esetében). „A sportszabályzatok {...} döntő gyakorlati jelentőséget vívnak ki maguknak azzal, hogy azok a sportszövetségi előírások szerint az adott sportág összes a sportszövetség által szervezett versenye során kötelezők.”²⁷

A sportszervezetek általi szabályozás különösen fontos funkciója a versenyszabályok megállapítása, illetve a mindezzel kapcsolatos alapvető fogalmak definiálása. Ezzel kapcsolatban nem tartom problémásnak azt, hogy a „{...}” sportszabályok a szabályozási lyukak keletkezésének elkerülése okán gyakran elnagyolt kifejezéseket tartalmaznak. Így a futballban tiltott játékról ill. sportszerűtlen magatartásról beszélünk, amennyiben a játékos a bíró felfogása szerint veszélyesen játszik. A még tolerálható veszélyességi fok tekintetében hiányozó közelebbi meghatározás hiánya miatt e megfogalmazás egyedi esetben konkretizálásra szorul. Az ilyen kifejezések meghatározatlan sportszövetségi jogi fogalmaknak nevezhetők. A konkretizálás jogköre az említett példában a játék folyamatosságának megőrzése miatt sportszövetségi jogilag a mérkőzést játékvezetőjét illeti meg.”²⁸

A sportszervezetek közötti hierarchiában a sportoló elsősorban az érintett egyesület alapszabályához kötődik. A kérdés csak az, hogy a nemzeti és nemzetközi sportszövetségek szabályaihoz való egységes kötöttség milyen módon érhető el. Nos, ebben a körben számos variáció lehetséges, így 1. az alapszabályok egységesítése és közössé tétele révén 2. egyéb szerződéses úton, amely lehet egyéni feltételekkel megkötött szerződés (pl. anno Boris Becker és a Német Teniszszövetség között jött létre ilyen kontraktus), egy konkrét sportversenyre való jelentkezésen és felvételen nyugvó részvételi szerződés, valamint a kérelmen és licenc megadásán alapuló általános részvételi jogosultság a sportoló részére az érintett sportszövetség szervezeti és felelőségi területén belül.²⁹

²⁶Woth: Sportjogi alapismeretek i. m.

²⁷Vieweg: A sportjog bővületében - a német jog szemzőgéből. (Dr. Szabó Péter fordítása) <http://www.irut.jura.uni-erlangen.de/...ngarisch.pdf>

²⁸Vieweg i. m.

²⁹Vieweg i. m.

a) A sportegyesület az egyesülési jogról, a közhasznú jogállásról, valamint a civil szervezetek működéséről és támogatásáról szóló törvény és a Ptk. szabályai szerint működő olyan egyesület, amelynek alaptevékenysége a sporttevékenység szervezése, valamint a sporttevékenység feltételeinek megteremtése (St. 16. §). Elnevezésük sokféle lehet (egyesület, klub, kör, stb.), de ebben a tekintetben úgy gondolom, nem lenne szükség törvényi szabályokra, amennyiben maga a szervezet az egyesület törvényi követelményeinek alapján véve megfelel.³⁰

A sportegyesületek és az általános egyesületek közötti eltérés körében mindazonáltal fontos kiemelni, hogy előbbieknél nemcsak az Alaptörvényhez, a Ptk-hoz, az egyesülési jogról szóló 2011. évi CLXXV. törvényhez, illetőleg a saját alapszabályukhoz kell igazodniuk, hanem a felsőbb szinten az adott sportágat képviselő országos hatáskörű sportszövetségek alapszabályaihoz is (ebben a tekintetben tehát sokkal kötöttebbek az önszabályozási lehetőségeik).³¹ Ami a sportegyesületek hazai működését, illetőleg az ezzel kapcsolatos törvényességi szempontokat illeti, ezzel kapcsolatban figyelemreméltó és egyben sajnálatos jogszociológiai jellegű eszmefuttatást olvashatunk az egykori Professzionális Nemzeti Bajnokság (PNB) elnökének, Dr. Bérces Lászlónak „A sportegyesületek jogállása” c. írásában. Néhány tézis a hivatkozott tanulmányból (2000): „a hazai sportegyesületek soha nem működtek a törvényi szabályoknak megfelelően {...} főleg alacsonyabb osztályokban, tömegesen alakulnak meg úgy, hogy alapító közgyűlést nem is tartanak. Alapszabálymintákat vesznek át formálisan, fiktív jegyzőkönyveket csatolnak be az alakuló közgyűlésekről a bíróságokra {...} ma szinte nincs olyan egyesület Magyarországon, amelyik törvényes közgyűlést tudna tartani, mert a hiányos tagnyilvántartások miatt nem tudni, hogy konkrétan kik a tagjai az egyesületnek.”³²

E valóban aggályos eljárási helyzet mellett továbbra sincs megoldva a sportegyesületek finanszírozásának a kérdése sem: a '90-es évek piaczgazdasági hullámai közepette mindenki a vállalkozói szférából származó szponzori szerződésektől, illetőleg az egyes klubokat privatizáló, tehetős befektetői csoportokról várta a „Kánaánt”. Mára azonban bizonyossá vált, hogy az ilyesfajta tőkeinjekciók anyagi perspektíva híján két okból sem várhatóak el: 1. a labdarúgás, mint a legnagyobb nézőszámmal rendelkező sportág eredményességi mutatói messze elmaradnak a többi sportágétól, különösen a többi labdajátéktól 2. az eredményesebb sportágak nézettsége viszont alacsony, emiatt nem lehet a különböző kereskedelmi szerződésekből származó lényegi profitra apellálni. Mi következik ebből? Az, hogy állami, vagy önkormányzati támogatás nélkül Magyarországon jelenleg elképzelhetetlen a professzionális és eredményes sporttevékenység egyesületi szinten.

b) A másik sportszervezeti forma a hatályos St. alapján a sportvállalkozás: ez olyan gazdasági társaság, amelynek a cégnyilvántartásról, a cégnyilvánosságról és a bírósági cégeljárásról szóló törvény alapján (a továbbiakban: Ctv.) a cégjegyzékbe bejegyzett főtevékenysége sporttevékenység, továbbá célja sporttevékenység szervezése, valamint a sporttevékenység feltételeinek megteremtése egy vagy több sportágban. Sportvállalkozás

³⁰Az új Ptk. alapján „az egyesület változatlanul a tagok közös, tartós és alapszabályban meghatározott nem gazdasági célkitűzés folyamatos megvalósítására hivatott, legalább tíz tagnyilvántartásban nyilvántartott taggal rendelkező jogi személy {...} Az egyesületnek a tagoktól elkülönült önálló vagyonnal kell rendelkeznie, amelynek minimális mértékét ugyan a törvény nem határozza meg, de {...} elegendőnek kell lennie az egyesület működésének biztonságos megkezdéséhez {...} Az egyesület létrehozásához ezentúl nem szükséges alakuló közgyűlést tartani, elégséges ehhez tíz személy egybehangzó akaratnyilatkozata.” SÁRKÖZY: *Az új Ptk. egyesületekre és alapítványokra vonatkozó rendelkezéseiről*. <http://ptk2013.hu/szakcikkek/sarkozy-tamas-az-uj-ptk-egyusuletekre-es-alapitvanyokra-vonatkozó-rendelkezeseirol-gj-20132-12-15-o/1767>

³¹Bérces László: A sportegyesületek jogállása. In Sárközy i. m. 95. o.

³²Bérces i. m. 96. o.

korlátolt felelősségű társasági, illetve részvénytársasági formában alapítható, illetve működhet a gazdasági társaságokról szóló törvény (a továbbiakban: Gt.) szabályai szerint (St. 18. §).

A sportegyesület és a sportvállalkozás célja és főtevékenysége tehát azonos, a differencia pusztán a jogi keretekben van: míg a sportegyesület ugyanis non-profit egyesület, addig a sportvállalkozás többségében profitorientált szervezet, amely üzletszerű gazdasági tevékenységet folytat. A sportvállalkozásokra tehát a Gt. szabályait kell megfelelően alkalmazni, szemben a sportegyesületekkel, amelyekre az egyesülési jogról szóló törvény és a Ptk. előírásai irányadóak. Ennek megfelelően minden sportvállalkozásnak van önálló cégneve, ugyanúgy vonatkoznak rá a cégeljárás általános szabályai (ld. a cégbíróságok által vezetett közhiteles cégjegyzékbe való bejegyzéssel jönnek létre és az onnan való törléssel szűnnek meg, stb.), működésük felett pedig a cégbíróság gyakorol törvényességi felügyeletet.

c) Legfelsőbb szinten - quasi az adott sportág egészének reprezentációja érdekében - sportszövetségek működnek, amelyek az St. alapján meghatározott sporttevékenységek körében a sportversenyek szervezésére, a tagok érdekvédelmére és a részükre való szolgáltatásokra, valamint a nemzetközi kapcsolatok lebonyolítására létrehozott, jogi személyiséggel és önkormányzattal rendelkező szövetségek (19. §). E meghatározásból a sportszövetségek számos funkciója körvonalazódik, ugyanakkor az St. jelen jogalanyok vonatkozásában is differenciál, elsősorban hatásköri szempontok alapján. Ennek megfelelően jelenleg Magyarországon működnek 1. országos sportági szakszövetségek, amelyek az adott sportágban kizárólagos jelleggel az St-ben, valamint más jogszabályokban meghatározott feladatokat látnak el, és törvényben megállapított különleges jogosítványokat gyakorolnak 2. sportági szövetségek, amelyek - quasi helyettesítő jelleggel - ellátják a szakszövetségi feladatokat, ha utóbbiak a törvényi feltételeknek nem felelnek meg 3. szabadidősport szövetségek, amelyek az St. alapján nem feltétlenül sportágak szerint szerveződnek (a törvény ilyenek minősíti pl. a tradicionális magyar sportok ápolását célzó sporttevékenységet is) 4. fogyatékosok sportszövetségei, amelyek alapvetően a fogyatékosági ágak szerint sérülés-specifikusan szerveződő, a fogyatékosok verseny- és szabadidősportját szolgáló, sporttevékenységre létrehozott országos sportszövetségek 5. a diák- és főiskolai-egyetemi sport sportszövetségei, amelyek a diáksportversenyek szervezésére, illetve az abban való közreműködésre létrehozott sportszövetségek (20. § - 30. §).

d) A Magyar Olimpiai Bizottság (a továbbiakban: MOB) Magyarország harmadik legrégebbi társadalmi szervezete,³³ melyet 1895. december 15-én alapítanak. Jogállását tekintve önálló független köztestület, jogi természetét tekintve pedig közhasznú tevékenységet végző szervezetként van definiálva (St.), amely egyedül a Nemzetközi Olimpiai Bizottságnak (a továbbiakban: NOB) van alárendelve. Ezzel kapcsolatban megjegyzendő, hogy noha köztestületként van nevesítve, ebből a szempontból nem felel meg a Ptk. által támasztott követelményeknek, hiszen anno nem törvény rendeli el a létrehozását és jogi értelemben nem lát el közfeladatot sem.

A MOB Feladatai egyrészt a NOB-tól származnak, másrészt a magyar jogszabályokban (elsősorban a Sporttörvényben) szerepelnek.³⁴ Működésének részletes szabályait - autonóm jogállásából következőleg - a közgyűlése által elfogadott alapszabálya határozza meg.

A MOB sportigazgatási feladatai elsősorban:

- kezdeményezi a sporttal kapcsolatos kormányzati intézkedések, szabályozási koncepciók megtételét, véleményezi a sporttal kapcsolatos jogszabálytervezeteket
- ellátja a doppingellenes tevékenységgel összefüggő sportszakmai feladatait

³³<http://ihaszkalman.hu/magyar-olimpiai-bizottsag.html>

³⁴Woth: Sportjogi alapismeretek i. m.

- ellátja az olimpiai járadékkal és a Nemzet Sportolója Címmel összefüggő, e törvényben, továbbá az olimpiai járadékról és a Nemzet Sportolója Cím adományozásáról szóló kormányrendeletekben meghatározott közigazgatási hatósági feladatokat
- ellátja a versenyengedélyek kiadásával kapcsolatos - a nemzeti sportinformációs rendszerről szóló kormányrendeletben meghatározott - adminisztratív feladatokat, meghatározza a versenyengedély sportágaktól függetlenül egységes formáját, valamint együttműködik a sportpolitikáért felelős miniszterrel a nemzeti sportinformációs rendszer működtetésében, továbbá adatot szolgáltat a nemzeti sportinformációs rendszer részére
- együttműködik a sportpolitikáért felelős miniszterrel a sportszakemberek képzési, továbbképzési, valamint foglalkoztatási céljait szolgáló programok meghatározásában, segíti a sportszövetségek kötelező sportszakember-továbbképzési feladataik ellátását
- együttműködik a sportpolitikáért felelős miniszterrel a sporttudomány fejlesztésével összefüggő szakmai feladatok ellátásában
- biztosítja a Sport Állandó Választottbíróság működési feltételeit, stb. (40. §)

A 65/2007. sz. országgyűlési határozat a magyar sport hosszú távú (2007 és 2020 közötti) fejlesztési tervét tartalmazza.³⁵ Ez a Nemzeti Sportstratégia bevezeti a „sportoló nemzet” fogalmát, s célkitűzésként jelöli meg az általános egészségvédelmet, valamint a sportélethez kapcsolódó gazdasági környezet fejlesztését. Bár e dokumentum inkább teoretikus megállapításokat tartalmaz, komoly ideológiai bázisa lehet egy újabb „sporttörvénynek”.

Az St. módosításnak (2011. évi CLXXII törvény) 2012 január 1-től hatályban lévő lényegesebb rendelkezései alapján:

1. megszűnik a Magyar Paralimpiai Bizottság, a Nemzeti Sportszövetség, a Nemzeti Szabadidősport Szövetség és a Fogyatékosok Nemzeti Sportszövetsége (ezek feladatait egységesen a MOB veszi át)
2. a jövőben a működési alaptámogatásokat pontértéktáblázat alapján állapítják meg, ráadásul mindez csak pályázati alapon járhat majd
3. állami támogatást csak olyan sportszervezetek kaphatnak, amelyeknek van fejlesztésre irányuló stratégiája és teljesítik doppingellenes feladataikat (a támogatás felhasználásáról is rendszeres jelleggel be kell számolniuk, annak ellenőrzése pedig a sportállamtitkárság feladata)
4. négyéves olimpiai ciklusra szóló támogatási megállapodást lehet kötni az ún. „kiemelt sportegyesületekkel”
5. a sportügyekért felelős minisztérium a kezelésében lévő állami tulajdonú ingatlanok vagyongazdálkodási jogát térítésmentesen átruházhatja az olimpiai bizottságra
6. a sportegyesületek mellett ezután a sportszövetségekkel szemben is lefolytatható csőd-, illetve felszámolási eljárás (ennek komoly jelentősége lehet hitelezővédelmi szempontokból)
7. a versenyzők „extra” kötelezettségei között nevesíti a doppingellenes és a fogadási csalás elleni küzdelmet, mindemellett rögzíti emellett a doppingvétség tilalmát és azt is, hogy a versenyzők kötelesek alávetni magukat doppingvizsgálatnak (mindemellett, a pozitív vizsgálati eredményt vagy a doppingvétséget megalapozó más magatartást és az emiatt hozott jogerős büntetést az eljárás befejezését követő három munkanapon belül a doppingbizottság nyilvánosságra hozza)
8. immáron a „sporttörvény” fogalmazza meg a kormányrendelet helyett, hogy a doppingfelelősség alól akkor mentesülhet a sportoló, ha bizonyítja, hogy a vétség elkövetésében még gondatlanság sem terheli, és igazolja, hogyan került tiltott szer a szervezetébe

³⁵A Magyar Olimpiai Bizottság sportfejlesztési irányai és területei, 2012 http://www.mob.hu/images/MOB/Strategia_2012/MOB_strategia_2012.pdf

9. szigorodnak a sportfegyelmi, illetve doppingeljárás miatt kiszabható büntetések: az eddig legfeljebb ötéves időtartamú eltiltás akár végleges hatályú is lehet, tárgyi körét illetően pedig nemcsak a sportszövetség versenyeire, hanem az edzéseken való részvételre is vonatkozhat (ezen túlmenően, a vétkező sportszakembereket is örökös eltiltással lehet sújtani, a maximális pénzbüntetés pedig mindkét esetben az eddigi 6 havi helyett 1 éves átlagjövedelem is lehet)
10. továbbra is lehet 14 éven felüli sportolókkal amatőr szerződéseket kötni, de azok maximális időtartama egy évben kerül meghatározásra (ezen túlmenően jelen sportolói kör - szponzori szerződés alapján - a továbbiakban már nem tehet szert pénzügyi támogatásra)
11. a továbbiakban semmisnek minősülnek azok a szerződések, amelyekkel a szervezet a hivatásos sportolónak a munkaszerződésben vagy megbízási szerződésben foglaltakon túl anyagi előnyöket biztosít³⁶

Záró gondolatok – a sportigazgatást érintő legújabb változások

A hazai sportigazgatás és sportjog egyik legfontosabb szemléletbeli változásának azt tartom, hogy a sportszervezetek között bevezetésre kerültek az ún. sportvállalkozások. A nyugati trend alapján a hivatásos sportolók foglalkoztatása mára csakis a piaci viszonyoknak megfelelően, üzleti alapon történhet: ennek egyik kezdő lökését az 1998. évi XXXI. törvény adja meg, amely előírja, hogy 1. hivatásos sportolót csak jogi személyiségű gazdasági társaság keretében lehet foglalkoztatni 2. hivatásos versenyben csak az említett jogalanyok indulhatnak.

Az egyesületi forma valóban kezd „avittá” válni: mindez következik egyrészt a finanszírozási problémákból, másrészt a hivatásos sportolók foglalkoztatási jogviszonyainak tulajdonságaiból. Az élsport által megkívánt edzőkövetelmények már csak a „teljes munkaidejű” foglalkoztatást teszik lehetővé, a sportszakemberek jogi kategóriájának bevezetésével³⁷ pedig nyilvánvalóan egyfajta „professzionizálódási hullám” vette kezdetét.

Erre viszont a jognak reagálnia kell, azaz ki kell jelölnie azokat a kereteket, amelyek mentén a fenti körülmények optimalizálhatóak. E reakció gyorsasága természetesen nagyban függ adott állam korábbi jogi hagyományaitól, valamint a piacgazdaság tőkeerejétől.

Sárközy különösen a látványsportágak körében emeli ki, hogy az abban tevékenykedő sportegyesületek egy része a XX. század végén egyfajta „gazdasági hatalommá vált és vállalatszerűen kezdett működni.”³⁸ Ha az angol labdarúgó klubokra gondolunk, akkor ez a tétel máris megállja a helyét, gondoljunk csak az elképesztően magas átigazolási összegekre, a jegybevételekre, a szponzori pénzek fontosságára, vagy a csapatok részvényeinek értékére.

Ezekhez a fejlődési tendenciákhoz a legsikeresebben azok az országok tudtak alkalmazkodni, amelyek gazdasági szektoraiban már korábban is sokféle társasági - szervezeti forma létezett (pl. gazdasági egyesület, egyes szakosztályok önálló jogi személlyé nyilvánításának lehetősége, az egyesületek mellett működő alapítványok sokasága, klubok részvénytársasági formában való működése, stb.)³⁹ Sajnos Magyarország - történelmi okokból - nem ezen államok közé tartozik.⁴⁰

³⁶<http://mob.hu/alapveto-valtozasokat-hozott-a-2012-január-1-jetol-hatalyos-sporttorveny>

³⁷ St. 11/A. §

³⁸L. E. G. Eiler: Amateur und Profi im Fussball. Rechtslage und Rechtswirklichkeit. Recht und Sport, 1987. 17. o. In Sárközy (szerk.): i. m. 114. o.

³⁹Sárközy: Vállalkozás keretében folytatott sportszervezeti tevékenység. In Sárközy: i. m. 115. o.

⁴⁰Ld. Olaszországban 1981-től, Franciaországban 1984-től az ún. licenc - futball szervezetek rt. vagy kft. formában tevékenykednek, az angol klubok pedig effektíve nem klubok, hanem Public Limited Company formában működnek. L. Praxishandbuch Sportrecht, 105 – 109. o. In Sárközy: i. m. 115. o.

Sárközy szerint „a sportot sem nyíltan, sem burkoltan nem szabad államosítani, mint ahogy ezt a totalista, diktatórikus államok teszik. A sport alapvetően a civil szféra része, hasonlóan a kultúrához, a művészethez, vagy a tudományhoz.”⁴¹ Ahogy a bevezetőmben is utaltam rá, e megállapítással teljes mértékben azonosulni tudok. Az állami szabályozás csak komplementer jellegű lehet, az elsődleges szempont a sportéletben részt vevő felek akarati önállóságának tiszteletben tartása.

Az állam, mint szabályozó szerv léte ugyanakkor bizonyos esetekben szükséges és immanens eleme a sportéletnek, másképp fogalmazva: bizonyos kérdéseket csak törvényileg lehet rendezni. Egyrészt ilyenek azok a jogszabályok, amelyek megteremtik a sportszervezetek és a sportszövetségek számára a megalakulás, a jogi döntések meghozatalának, a játékszabályok, a szankciók megállapításának, stb. lehetőségét (pl. Ptk, társasági törvény, Btk, szabálysértési törvény, stb.). Ilyen „háttérjog” nélkül nyilvánvalóan nem beszélhetnénk sportjogról sem.

Másrészt, vannak olyan etikai, illetőleg jogi természetű problémák, amelyek megoldásához a sportélet alanyai „kevésnek” bizonyulnak, s ezeket csak az állam által alkotott, közjogi jellegű, tehát kógens előírásokkal lehet rendezni: gondoljunk csak a doppingra, a sporttal kapcsolatos egészségvédelmi feladatokra, a különböző támogatási jogcímekre, stb.

A sport szempontjából tehát - Voltaire szavaival élve - akkor köszön be „a lehető világok legjobbika”, ha e két szabályozó szervtípus teljes szimbiózisban él egymás mellett.

⁴¹Sárközy: Bevezetés. In Sárközy (szerk): i. m. 10. o.